

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 15 Απριλίου 2026

Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των Μυστηρίων που είχε πολύ καλή φωνή, έκανε τους άλλους να σωπάσουν κι είπε: «Πολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ δεν σας πειράξαμε σε τίποτα. Ίσα ίσα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος στα ιερότερα μυστήρια, σε θυσίες, στις λαμπρότερες τελετές· μαζί έχουμε χορέψει και σπυδάσει και πολεμήσει· μαζί έχουμε κινδυνέψει πολλές φορές, και στη στεριά και στη θάλασσα, για τη σωτηρία και την ελευθερία όλων μας.

(μτφρ.: Ρ. Ρούφου, Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)

Β. Ο Κλεόκριτος τότε, ο κήρυκας των **μνημένων στα Ελευσίνια μυστήρια**, που είχε δυνατή φωνή, αφού **επέβαλε σιωπή**, είπε: «Άνδρες πολίτες, γιατί μας διώχνετε; γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δεν σας κάναμε κακό, αλλά κι έχουμε πάρει μέρος μαζί σας στις πιο **σεβαστές** (ιερές) **τελετές** και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και έχουμε υπάρξει συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και πολλούς κινδύνους έχουμε περάσει μαζί σας και στη στεριά και στη θάλασσα για την κοινή και των δύο μας σωτηρία κι ελευθερία.

(μτφρ.: Επιστημονικής Ομάδας, με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου σ. 108).

2. Ο Κλεόκριτος στην προσπάθειά του να συμφιλιώσει δημοκρατικούς και ολιγαρχικούς τους απευθύνει έναν έντονα συγκινησιακό και ενωτικό λόγο, χρησιμοποιώντας σκόπιμα συγκεκριμένα μέσα. Αρχικά, κάνει επίκληση στο κοινό παρελθόν, υπενθυμίζοντάς τους ότι έχουν συμμετάσχει μαζί σε ιερά, θυσίες και γιορτές, αλλά και ότι υπήρξαν συμπολεμιστές και συν-κινδύνευσαν για την κοινή σωτηρία και ελευθερία. Οι γλωσσικές επιλογές που επιλέγει στο σημείο αυτό, η παρατακτική σύνδεση με τον σύνδεσμο «και», όπως και η πρόθεση «συν» που προτάσσεται στις λέξεις «*συγχορευταί.. συμφοιτηταί ..συστρατιῶται*» επιτυγχάνουν να δώσουν έμφαση στο γεγονός ότι τους ενώνουν περισσότερα απ' όσα τους χωρίζουν. Ο Κλεόκριτος, επιπλέον, κάνει επίκληση σε θρησκευτικές και ηθικές αξίες, αναφερόμενος στους «*πατρώους*» και «*μητρώους*» θεούς, ζητώντας σεβασμό προς θεούς και ανθρώπους, ώστε να σταματήσουν την εμφύλια σύγκρουση. Ταυτόχρονα, επικαλείται συγγενικούς και κοινωνικούς δεσμούς, προβάλλοντας τις σχέσεις συγγένειας, κηδεστίας και φιλίας, που ενώνουν τους πολίτες της κοινότητάς, ανεξάρτητα από την πολιτική παράταξη στην οποία ανήκουν. Στο τέλος του λόγου του καταδικάζει τους Τριάκοντα τυράννους και τους παρουσιάζει ως υπεύθυνους για τη διχόνοια και τη βία, επιδιώκοντας να στρέψει την οργή εναντίον τους

και να μειώσει την ένταση μεταξύ των πολιτών. Συμπερασματικά, ο Κλεόκριτος επιδιώκει τη συμφιλίωση, προβάλλοντας την κοινή ταυτότητα και τα κοινά συμφέροντα των Αθηναίων, και καλώντας τους να σταματήσουν τον αδελφοκτόνο αγώνα.

3. Μελετώντας κάποιος τη διακήρυξη του Κλεόκριτου παρατηρεί πως έχει σαφή και προοδευτική δομή, κάτι που υπηρετεί τον αρχικό στόχο του ομιλητή. Η ομιλία του ξεκινά με την προσφώνηση των πολιτών («*Ἄνδρες πολῖται*») και με μια εισαγωγή, θέτοντας κάποια ρητορικά ερωτήματα. Ξεκινώντας με ερωτήσεις («*τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε;*»), εκφράζει την απορία και την αγανάκτηση για τη στάση των συμπολιτών του. Στη συνέχεια, εντοπίζεται το κύριο μέρος της ομιλίας του που εμπεριέχει και τα επιχειρήματα, όπως το επιχείρημα της άρνησης της εχθρικής στάσης, τονίζοντας ότι δεν έχουν κάνει κανένα κακό. Ενδυναμώνει τη σημασία των λεγομένων του, κάνοντας επίκληση στο κοινό παρελθόν, όπως η συμμετοχή σε ιερά, σε θυσίες, σε γιορτές, αλλά και σε πολέμους και κινδύνους. Ταυτόχρονα, προτάσσει τις αξίες και τους δεσμούς, προβάλλοντας θεούς, συγγένειες, κοινωνικές σχέσεις (*ἔταιρία* κτλ.), για να ενισχύσει το αίσθημα ενότητας. Ο λόγος του φτάνει στην κορύφωση απευθύνοντας έκκληση στους Αθηναίους να σταματήσουν τα σφάλματα και τη βία εναντίον της πατρίδας. Εφόσον ο λόγος του Κλεόκριτου διακατέχεται από μια συγκεκριμένη δομή, δεν θα μπορούσε να λείπει ο επίλογος, στον οποίο καταγγέλλει τους Τριάκοντα τυράννους, αποδίδοντας τους την ευθύνη και παρουσιάζοντας τους ως αιτία της συμφοράς.

Εάν επιδιώκαμε να παρουσιάσουμε διαγραμματικά την πορεία του λόγου του Κλεόκριτου, θα παρατηρούσαμε ότι ο λόγος του ξεκινά από μια συναισθηματική διέγερση, περνώντας σε λογικά και ηθικά επιχειρήματα και, στο τέλος, καταλήγει σε σαφή προτροπή και καταγγελία.

4. Η έννοια της πατρίδας και της κοινής ταυτότητας παρουσιάζεται με διαφορετικό τρόπο στα δύο κείμενα, ανάλογα με τον σκοπό του κάθε ομιλητή.

Είναι φανερό ότι ο Θρασύβουλος στον λόγο του στο παράλληλο κείμενο, που προηγείται και χρονικά, συνδέει την πατρίδα με όσα έχουν στερηθεί οι δημοκρατικοί, όπως τα σπίτια, η ελευθερία, η οικογένεια και οι τιμές. Η κοινή ταυτότητα βασίζεται στην εμπειρία της αδικίας και της εξορίας, αλλά και στον κοινό αγώνα εναντίον των εχθρών (των Τριάκοντα). Ο ομιλητής προσπαθεί να επηρεάσει τους συμπολίτες του διεγείροντας το συναίσθημα, τονίζοντας τα δεινά που υπέστησαν και υποσχόμενος αποκατάσταση και δόξα. Παράλληλα, προσπαθεί να αναπτρώσει το ηθικό τους παρουσιάζοντας τη θεϊκή εύνοια και τα στρατηγικά πλεονεκτήματα, ώστε να τους οδηγήσει σε μάχη.

Αντίθετα, στο δεύτερο κείμενο, η πατρίδα προβάλλεται ως κοινός δεσμός που ενώνει και τις δύο πλευρές. Ο Κλεόκριτος τονίζει ότι όλοι είναι συμπολίτες που έχουν συμμετάσχει σε θρησκευτικές τελετές, γιορτές και πολεμικούς αγώνες. Η κοινή ταυτότητα βασίζεται στην κοινή καταγωγή, τη θρησκεία και τις εμπειρίες ζωής. Επιδιώκει να επηρεάσει το ακροατήριο με έκκληση στη λογική και στο συναίσθημα,

καλώντας τους να σταματήσουν τη σύγκρουση και να μη παρασυρθούν από τους Τριάκοντα, προβάλλοντας την ιδέα της ενότητας και της συμφιλίωσης.

Συμπερασματικά, ενώ και στα δύο κείμενα η πατρίδα αποτελεί κεντρική αξία, στο πρώτο χρησιμοποιείται ως κίνητρο για σύγκρουση και εκδίκηση, ενώ στο δεύτερο ως λόγος για ειρήνη και ενότητα.

5. ἀποκτεῖναι/ ἀπεκτόνασιν
γεγενήμεθα/ συγγενείας
κοινωνοῦμεν
αἰδούμενοι
πέιθεσθε

6. α.

- ἦσθα
- ποιοῦ
- παυθεῖμεν-παυθεῖμεν/ παυσθεῖμεν-παυσθεῖμεν
- ἀμαρτόντες
- πέπεισται

β.

- πολῖτα
- πασῶν
- πλέονα/πλέω
- ἀνοσίως
- μὴν

7. α.

I. β, II. β, III. γ, IV. γ, V. α

β.

- μεθ' ὑμῶν: Εμπρόθετος προσδιορισμός της σύμπραξης στο ρ. κекινδυνεύκαμεν.
- κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν: Εμπρόθετοι προσδιορισμοί της τοπικής έκτασης στο ρ. κекινδυνεύκαμεν.
- ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τε καὶ (ὑπὲρ) ἐλευθερίας: Εμπρόθετοι προσδιορισμοί της υπεράσπισης στο ρ. κекινδυνεύκαμεν.

8.

1-α (σ.29), 2-β (σ.31), 3-α (σ.32), 4-β (σ.32), 5-β (σ.33)